

ADVIEZEN DANS

Op naam

HET NATIONALE BALLET

Nationale Opera & Ballet (NO&B) is het grootste productiehuis en podium voor opera en ballet in Nederland. Het Nationale Ballet (HNB), sinds 2003 artistiek geleid door Ted Brandsen, heeft een tableau van 75 balletdansers. Het repertoire van het balletgezelschap is onderverdeeld in de pijlers 19e-eeuwse klassieke-romantische balletten, modern en hedendaags internationaal repertoire, werk uit de Hollandse School en nieuw gecreëerd werk. In het aanbod streeft het gezelschap naar een evenwicht tussen bestaand en nieuw werk en tussen erfgoed en innovatie, en continueert daarmee de huidige koers.

Wat erfgoed betreft toont HNB in de komende jaren klassiekers als *The Sleeping Beauty*, *Het Zwanenmeer* en *Giselle*. In het 20^e- en 21^e-eeuwse repertoire zijn namen te vinden van choreografen als George Balanchine en William Forsythe. Aan de Hollandse School, gevormd door balletvernieuwers Hans van Manen, Rudi van Dantzig en Toer van Schayk, besteedt HNB komende jaren uitgebreid aandacht. In 2022 staat bij HNB een Hans van Manen Festival op het programma ter ere van de negentigste verjaardag van de choreograaf. Ook zijn er programma's gewijd aan het

---

oeuvre van Van Schayk en Van Dantzig en is er ruimte voor werk van choreografen die beïnvloed werden door de Hollandse School.

Naast bestaande balletstukken creëert en presenteert HNB ook nieuwe choreografieën zoals van Wayne McGregor, Justin Peck, Helen Pickett en Nanine Linning. Het gezelschap is voornemens het repertoire jaarlijks uit te breiden met een nieuwe avondvullende productie, hetzij in eigen huis geproduceerd, hetzij een bestaand niet-Nederlands werk. In 2021 wordt in samenwerking met De Nederlandse Opera (DNO) Oedipus Rex gecreëerd met Wayne McGregor. In 2022 voegt HNB Raymonda aan het repertoire toe, het laatste ballet van Marius Petipa. De jaren erop volgen Verdi-Requiem met DNO, Mondriaan Moves van Ted Brandsen en Woolf Works van Wayne McGregor. In samenwerking met ISH en De Nationale Opera Studio ontwikkelt HNB in 2024 Nieuw West Sidestories, waarin de dynamiek van Nieuw-West een rol speelt.

De Junior Company (JC) telt twaalf dansers en staat onder artistieke coördinatie van Ernst Meisner. Jonge dansers volgen maximaal twee jaar een intensief traject waarin ze podiumervaring opdoen. De coproductie GRIMM, met dansgezelschap ISH, blijft onderdeel van het JC-aanbod. JC is daarnaast te zien in Dorian en in het Anansi-project, en viert het tienjarige jubileum met een eigen festival. Choreografietalenten krijgen begeleiding in het minifestival New Moves, in de Choreographic Academy en via de meerjarige relatie die HNB met twee choreografen aangaat onder de noemer Young Creative Associates.

HNB beheert de artistieke nalatenschap van Rudi van Dantzig en zal dat in de toekomst ook voor Hans van Manen gaan doen. Het gezelschap zet komende jaren stevig in op het documenteren en ontsluiten van erfgoed. Met het educatieaanbod sluit HNB aan bij de ontwikkeling van kind tot volwassene. Er is een pakket voor primair onderwijs en aanbod voor voortgezet onderwijs. Met de marketingstrategie Open! richt NO&B zich op een breed publiek. NO&B realiseert de Boekmanzaal als kleine zaal voor grensverleggende vormen van muziektheater, educatie, talent en experiment, en trekt voor de verbouwing een bedrag uit van 3,5 miljoen euro, gefinancierd uit fondsenwerving.

ADVIES

Artistiek belang

Het Nationale Ballet zet in zijn aanvraag de ambities voor de komende vier jaar overzichtelijk uiteen. Hoewel de plannen vaak aan de oppervlakte blijven en uitwerking en reflectie veelal ontbreken, is de beschrijving van het repertoire in vier pijlers en de verhouding daartussen duidelijk. Ook de inhoudelijke lijn is de Amsterdamse Kunstraad duidelijk: de organisatie zet het artistieke beleid voort, met meer aandacht voor de geschiedenis en de conservering van het repertoire van Het Nationale Ballet. De kunstraad vindt het belangrijk dat er zorg gedragen wordt voor het balleterfgoed en dat het gezelschap zich hier verantwoordelijk voor voelt. Het Nationale Ballet streeft naar een goede balans tussen bestaande werken en het creëren van nieuw werk, maar in de plannen ligt de focus meer op het tonen van erfgoed dan op nieuwe aanwas. Er mist een reflectie op de wisselwerking tussen traditie en vernieuwing: hoe verhoudt de aandacht voor erfgoed zich tot de ontwikkeling van de dansvorm? De kunstraad vindt het van belang dat het gezelschap, meer dan nu het geval is, nadenkt over de relevantie van het repertoire in de huidige tijd en daarmee ook het eigen bestaansrecht motiveert.

Het Nationale Ballet is toonaangevend in het 19^e-eeuwse klassieke romantische repertoire. Balletten zoals *Giselle* en *Het Zwanenmeer* zijn van hoogstaand niveau: de uitvoering is technisch excellent, het danserstableau is van topkwaliteit, de muziek van het balletorkest is prachtig en de balletten zijn visueel een lust voor het oog, mede door decors, kostuums en licht. De klassiekers zijn erg geliefd bij het publiek en vaak ver van tevoren al uitverkocht.

Naast het klassieke repertoire is er in de programmeringsplannen ook aandacht voor modern en hedendaags internationaal repertoire, werk uit de Hollandse School en nieuw te creëren werk. Het gezelschap heeft choreografen Wayne McGregor, Justin Peck, Helen Pickett en Nanine Linning aangetrokken om nieuw werk te creëren, maar de kunstraad mist een onderbouwing van deze keuze. De kunstraad begrijpt dat een

gastchoreograaf met een groot tableau moet kunnen werken in de academische ballettechniek, en dat de aanpak van de gastchoreograaf moet passen bij de specifieke werkwijze van HNB en de strakke planning van het gezelschap. Toch had de kunstraad in de plannen graag een reflectie willen lezen op bijvoorbeeld het voortzetten van de relatie met David Dawson, *associate artist* sinds 2015, en met Ernst Meisner, Wubkje Kuindersma en Juanjo Arqués.

NO&B opent in de nieuwe kunstenplanperiode een kleine zaal waarmee het zich met een breed programma richt op een jong en nieuw publiek. De kunstraad vindt de plannen voor de Boekmanzaal veelbelovend, maar ziet nog weinig concrete vertaling van deze ambitie in de programmering. De kunstraad is benieuwd welke programmeurs (met een diverse expertise en achtergrond) aangetrokken worden en hoe de instelling aansluiting zoekt bij de verhalen van de Amsterdamse bevolking. Programmering van buitenaf komt vooralsnog voornamelijk van de huidige (structurele) samenwerkingspartners van het gezelschap. De plannen zijn op dit punt weinig verrassend, terwijl hier juist kansen liggen voor NO&B om samenwerking op te zoeken met nieuwe en misschien niet direct voor de hand liggende partijen, het experiment aan te gaan en actief de kennisgeving op te zoeken met nieuwe publieksgroepen.

Belang voor de stad

Het Nationale Ballet is een gezelschap van wereldformaat dat een prominente plek in Amsterdam inneemt. Onder leiding van Ted Brandsen is het gezelschap een belangrijke aanjager van het discours binnen de Amsterdamse danssector en draagt het actief bij aan het ontwikkelen van een gezond dansklimaat in de stad.

De keuze van HNB voor samenwerkingspartners is weinig vernieuwend ten opzichte van de huidige periode. Het Nationale Ballet maakt hierin strategische keuzes, maar gezien de positie van HNB zou het blikveld opener kunnen zijn richting het totale dansveld. De alliantie met het netwerk GREENHOUSE, waar de Boekmanzaal een rol van betekenis in kan spelen, vindt de kunstraad interessant.

Voor veel jonge balletdansers fungeert de Junior Company (JC) als brug naar het hoofdgezelschap. Een derde van het hoofdgezelschap bestaat nu uit dansers uit de Junior Company en het is daarmee met recht een kweekvijver voor talent te noemen. Net als de dansers van het hoofdgezelschap, danst het tableau van de JC technisch gezien op zeer hoog niveau. De afgelopen jaren heeft de JC goed vorm gekregen en was er veel belangstelling voor het juniorgezelschap. Het Nationale Ballet breidt de scouting in het land uit en werkt samen met dansscholen in Zuidoost, Noord en Nieuw-West om een instroom langs andere wegen te bewerkstelligen. De kunstraad is nieuwsgierig naar de resultaten. Het aandeel voorstellingen dat de JC voor zijn rekening neemt, is goed in verhouding tot dat wat het hoofdgezelschap doet.

Naast de ruimte die HNB biedt voor het ontplooiën van danstalent, zijn er initiatieven voor beginnend choreografietalent, zoals New Moves en Choreography Academy. Sommige makers die met succes werk creëerden in een van deze talentontwikkeling programma's krijgen een plek in het gezelschap als Young Creative Associate. Sinds 2017 zijn dat Juanjo Arqués en Peter Leung. De kunstraad is benieuwd naar de rol van een Young Creative Associate en hoelang deze makers verbonden blijven aan het gezelschap, wat in het ondernemingsplan niet is uitgewerkt. Het valt te prijzen dat ook choreografen de kans krijgen door te groeien en voor langere tijd verbonden blijven aan het gezelschap.

NO&B wil zijn zeer omvangrijke archief ontsluiten en inzetten voor onder andere (wetenschappelijk en artistiek) onderzoek en het vergroten van maatschappelijk draagvlak voor opera en ballet. De kunstraad vindt het een goede zaak dat met het instellen van een leerstoel een brug geslagen wordt tussen de academische wereld en de kunstpraktijk. De Leerstoel Ballet wordt ter ere van het zestigjarig jubileum van HNB opgezet.

Met een zaalbezettingspercentage in eigen huis van bijna 99 voor ballet werd in 2019 een record gebroken. Er is veel belangstelling voor Het Nationale Ballet en het gezelschap weet zijn publiek goed aan zich te binden, onder andere door de aansprekende PR en social media. Desalniettemin vindt de kunstraad het belangrijk dat Het Nationale Ballet inzet op publieksverbreding en -vernieuwing. Met de nieuwe marketingstrategie Open! concentreert NO&B zich op een jonge en meer diverse doelgroep. De kunstraad

mist een uiteenzetting van de implementatie. De marketingstrategie zou in lijn moeten zijn met wat het gezelschap reëel te bieden heeft.

Het educatie- en participatieaanbod van NO&B is aantrekkelijk en zeer breed: van kennismaken op school tot aan een rondleiding in het huis van NO&B, waar de vele ambachten ontdekt kunnen worden. De kunstraad heeft veel waardering voor de wijze waarop educatie in de organisatie is ingebed en wordt uitgedragen. Het educatieaanbod werkt drempelverlagend en maakt de instelling toegankelijk voor een breed publiek, met een groot bereik over de hele stad.

Uitvoerbaarheid

De kunstraad spreekt zijn zorgen uit over een aantal aspecten van de financiële situatie en de bedrijfsvoering van NO&B. De begroting is niet transparant, zo is niet voldoende helder hoe Het Nationale Ballet, De Nationale Opera en het theater zich financieel tot elkaar verhouden. Verschillende zaken drukken behoorlijk op de begroting, zoals het implementeren van de Fair Practice Code en de omscholingsregeling voor dansers (ODN). Het korten op of niet toepassen van structurele loon- en prijsbijstelling door de gemeente draagt daar door het grote personeelsbestand op een oneigenlijke manier aan bij.

NO&B werd in 2019 door de Kunstenbond gewezen op het onderbetalen van koorleden die als zzp'er ingehuurd werden. De instelling wil de Fair Practice Code volgen en lijkt bezig met een inhaalslag; arbeidsvoorwaarden en betaling worden verbeterd. De kunstraad vindt het van belang dat de code toegepast wordt, zeker voor zo'n grote organisatie als NO&B, die voorbeeld stellend zou moeten zijn. Het Nationale Ballet onderneemt veel ten behoeve van de duurzame inzetbaarheid van dansers en andere medewerkers, bijvoorbeeld met een eigen Health Team waar komende jaren in wordt geïnvesteerd.

De algemene reserve is fors, maar daar is de afgelopen jaren ook flink op ingeteerd. De flinke ambities op het gebied van sponsorwerving vindt de kunstraad realistisch en getuigen van goed ondernemerschap.

De huidige afspraken over de huur voor de grote zaal liggen vast in een convenant tussen de gemeente en het Rijk, waarbij de gemeente

zorg draagt voor het podium en het Rijk voor het aanbod: DNO wordt volledig door het Rijk gefinancierd, HNB voor de helft door het Rijk en voor de helft door de gemeente Amsterdam. Deze afspraken uit de preambule van de huurovereenkomst kennen geen opzegtermijn en zijn derhalve eeuwigdurend. Intussen is NO&B in gesprek met de gemeente over de renovatie van de entree, inclusief de Boekmanzaal en het kassagebied. De verbouwkosten, begroot op 3,5 miljoen euro, financiert NO&B uit eigen middelen. NO&B gaat de Boekmanzaal programmeren zonder extra subsidie. Omdat de Boekmanzaal extra vierkante meters voor NO&B oplevert, is het niet meer dan logisch dat de instelling hiervoor betaalt. Maar dat doet ze door het renovatiebedrag van 3,5 miljoen euro in te brengen. De kunstraad meent dat NO&B in ruil voor de inbreng van 3,5 miljoen euro over de Boekmanzaal zou moeten kunnen beschikken.

In de aanvraag geeft NO&B aan dat er een aantal noodzakelijke uitgaven voor het groot onderhoud op stapel staat. Om aan de minimumeisen van veiligheid, duurzaamheid en luchtkwaliteit te voldoen, denkt NO&B 10 miljoen euro nodig te hebben. Hiermee dekt de instelling de structurele tekorten, die zijn ontstaan als gevolg van het in de vorige periode lager vaststellen van de onderhoudsbegroting. De kunstraad vindt het onjuist dat het vereiste MJOP-bedrag, vastgesteld na extern, onafhankelijk onderzoek, niet wordt doorvertaald naar subsidie. Door dit niet te doen, dwingt de gemeente NO&B in feite subsidiegeld dat bestemd is voor programmering uit te geven aan gemeentelijk vastgoed.

Diversiteit en inclusie

In de plannen van NO&B is veel aandacht voor culturele diversiteit en inclusie, maar het blijft veelal bij mooi geformuleerde intenties, die niet de kern van de organisatie raken. Van uitvoering op het gebied van culturele diversiteit is te weinig sprake. De voornemens zijn eerder cosmetisch dan gedegen en inhoudelijk, en vinden ook geen vertaling naar activiteiten voor een verbreding van de publieksopbouw – wat de kunstraad wel noodzakelijk acht. NO&B ziet in dat verandering nodig is, maar de ontwikkelingen op dit vlak gaan langzaam en blijven achter bij bewegingen in de rest van het culturele veld. Een diversiteitsmedewerker zou de instelling

---

kunnen bijstaan in het formuleren van intrinsiek gemotiveerd diversiteitsbeleid, en de duurzame implementatie daarvan.

Met samenwerkingspartners zoals Black Achievement Month toont HNB goede wil, maar de kunstraad zou graag zien dat HNB hierin inhoudelijk meer diepgang zoekt en een goede context biedt.

De vele nationaliteiten van de dansers brengen een grote mate van diversiteit met zich mee, wat nog niet voor de organisatie in haar geheel geldt. De programmering is nog te weinig divers, wat deels te maken heeft met het gebrek aan vernieuwing in het repertoire. Het besef dat beleid zich ook moet vertalen in ander repertoire is nog te weinig zichtbaar. Het beschikken over een kleine zaal biedt daar kansen toe. De kunstraad denkt dat het verbouwen van de Boekmanzaal een goede stap in de richting is naar een meer open cultuurtempel die NO&B voor ogen heeft.

Het Nationale Ballet wordt op naam in de Amsterdam Bis 2021-2024 opgenomen.

Huidig	€ 11.824.739
Huidig 2020*	€ 11.931.162
Gevraagd	€ 12.502.664
Advies	€ 11.730.000

*inclusief (eenmalige) 0,9% compensatie nominaal in het jaar 2020

ADVIEZEN DANS

Functie 2

ICK AMSTERDAM

Internationaal Choreografisch Kunstencentrum Amsterdam (ICK) staat onder leiding van Emio Greco en Pieter C. Scholten (EGPC) en bestaat in seizoen 19/20 tien jaar. De afgelopen jaren is de samenwerking met Dansmakers Amsterdam (DMA) geïntensiveerd, wat in 2021 leidt tot een opname van DMA in de organisatie van ICK. ICK vertrekt vanuit principes van synchroniteit, waarbij ideeën gelijktijdig mogen bestaan en drie pijlers zich als communicerende vaten tot elkaar verhouden: de Company (gericht op producties), de Artist Space (een productiehuis voor talentontwikkeling) en de Academy (educatie, publiekswerk en onderzoek). Aan elke pijler is een Associate Artist verbonden. De uiteenlopende activiteiten grijpen veel meer en eerder in elkaar dan voorheen het geval was.

Nog altijd focust het gezelschap op het ontwikkelen van de taal van het lichaam. De Company werkt met een dansersensemble in de eigen Double Skin/Double Mind (DS/DM)-methodiek. ICK Company heeft grote- en kleinezaalproducties voor ogen. Naast nieuw werk en repertoire van choreografenduo EGPC zal ook werk van Associate Artist Shailesh Bahoran en van makers uit de Artist Academy te zien zijn.

In de Artist Space kunnen makers nieuwe danstalen en podium-kunstvormen ontwikkelen. Dit productiehuis heeft meerdere studio's in Nieuw-West en Noord en beschikt over een (montage)theater: Podium Noord (het huidige pand van Dansmakers). Beeldend kunstenaar en curator Bogomir Doring is er Associate Artist. Hij zal onder meer meedenken over de artistieke invulling van diverse projecten. De Academy vertrekt vanuit het intuïtieve lichaam en vanuit de opvatting dat 'iedereen kan dansen'. De relatie tussen het lichaam en de technologie wordt nader onderzocht en krijgt vertaling in digitale educatieve tools. Eric Minh, de Associate Artist, heeft veel ervaring in het opzetten van sociaal-artistieke projecten.

ADVIES

Artistiek belang

ICK heeft voor een plek in de Amsterdam Bis een ambitieus plan ingediend. Het gezelschap zet intensiever in op samenwerking met verschillende partners en ambieert veel verschillende soorten activiteiten. Volgens ICK is het vocabulaire van EGPC speelser geworden en doet het 'poreuzer' aan. De Amsterdamse kunstraad ziet ook dat impulsen van buitenaf, via de vele samenwerkingen, fundamenteel zijn voor verdere ontwikkeling van het idioom. De kunstraad heeft wel twijfels over de haalbaarheid en hoopt dat de artistieke focus en de ontwikkeling van het gezelschap zelf prioriteit houden. De plannen beschrijven veel voornemens, maar geven nog onvoldoende beeld van hoe de drie pijlers zich concreet tot elkaar verhouden en hoe het idee van synchroniteit vorm zal krijgen. De kunstraad vindt de aandacht voor de Associate Artists in de plannen beknopt. ICK had zich sterker kunnen profileren met deze kunstenaars, juist vanwege de verbindende rol van de Associate Artists.

ICK staat bekend om zijn toonaangevende en oorspronkelijke werk, maar de afgelopen kunstenplanperiode waren de voorstellingen in de ogen van de kunstraad wisselend van kwaliteit. Sommige

producties waren zeer geslaagd, zoals Ziel/Rouh (in samenwerking met het Andalusisch Orkest) en Sweet like a Chocolate. Maar het choreografisch aandeel van ICK kwam in andere co-creaties minder goed tot zijn recht. De afwezigheid van de artistiek leiders in Amsterdam, vanwege de werkzaamheden in Marseille, heeft zijn weerslag gehad op het werk van het gezelschap.

De herkenbare artistieke visie van ICK op het lichaam is duidelijk terug te vinden in de voorstellingsconcepten voor de ICK-Company. De kunstraad spreekt waardering uit voor de manier waarop de filosofie van 'het lichaam in opstand' geïncorporeerd is in de plannen. Hoewel de plannen voor voorstellingen wat wollig beschreven zijn en de maatschappelijke drijfveren niet altijd terug te vinden zijn in de voorstellingsconcepten, laten de geplande voorstellingen wel een veelkleurig palet zien.

De kunstraad heeft twijfels over het voornemen van ICK om het gezelschap uit te breiden van zes naar acht vaste dansers. Het vaste gezelschap kan ook met freelancers aangevuld worden, en bovendien is de Double Skin/Double Mind-methodiek waar het gezelschap in werkt vrij specifiek. Dat kan een spanningsveld opleveren voor de Associate Artists en andere makers. De kunstraad hoopt dat deze makers ook de ruimte krijgen om met eigen dansers en performers te werken.

ICK-Artist Space is de pijler waarin Dansmakers opgaat en wordt voornamelijk in Podium Noord uitgevoerd. Suzy Blok zal ongetwijfeld kennis en een netwerk inbrengen, maar het is nog onvoldoende duidelijk gemaakt wat haar taak, rol en verantwoordelijkheid binnen ICK-Artist Space zal zijn. Omdat ICK nog moet zoeken naar hoe deze constructie in de praktijk vorm te geven, vindt de kunstraad het verstandig als de focus op talentontwikkeling voorlopig in Noord blijft liggen. Daar kleeft ook een risico aan, omdat het productiehuis in Amsterdam Noord nog niet voldoende tot wasdom is gekomen. De afgelopen jaren heeft DMA in een survivalmodus moeten opereren, wat het productiehuis niet ten goede is gekomen. Artist Space heeft ruimte nodig om te kunnen groeien.

De kunstraad mist in de plannen een concrete inhoudelijke invulling van de pijler ICK-Artist Space: hoe het productiehuis geleid zal worden, hoe makers begeleiding krijgen, is niet uitgewerkt. Onduidelijk is hoe talentontwikkeling vorm krijgt en ingebed wordt in de organisatie,

en hoe de organisatie met selectie en doorstroom omgaat. De kunstraad vindt het van groot belang dat de Artist Space een geïntegreerd onderdeel van ICK is en geen losstaande component. Daarmee hoopt de kunstraad dat Artist Space de cruciale rol kan spelen die nodig is op het gebied van talentontwikkeling.

Met ICK Next wil het gezelschap vormgeven aan talentontwikkeling van dansers. ICK Next is een junior company voor vijf dansers, die als een springplank naar de Company fungeert en volgens ICK als een Master Dans fungeert. Hoewel de kunstraad het belang van de ontwikkeling van dansers inziet, denkt hij dat het in samenwerking met dansacademies, ook op andere manieren invulling kan krijgen. De kunstraad vindt het van belang dat er ook met de Amsterdamse dansopleidingen samengewerkt wordt. De kunstraad mist ook hier weer inhoudelijke reflectie op het doel van dit juniorgezelschap en hoe deze dansers begeleiding krijgen.

Belang voor de stad

In het ondernemingsplan blikt ICK terug op de huidige kunstenplanperiode. Het plan reflecteert kort op de artistieke leiding van ICK en het balletgezelschap in Marseille die tot en met 2018 in handen lag van Emio Greco en Pieter C. Scholten. ICK geeft aan dat er meer tijd en artistieke energie in het werk in Marseille is gaan zitten dan verwacht, en dat 'de risico's van het ambitieuze bilaterale avontuur te laag werden ingeschat'. De kunstraad constateert dat EGPC de eerste helft van het kunstenplan onvoldoende zichtbaar is geweest in Amsterdam als stadsdansgezelschap. De ontwikkeling van het werk van ICK heeft te lijden gehad onder de afwezigheid van de artistieke leiding. Een concretere en uitgebreidere reflectie hierop was op zijn plaats geweest. Sinds vorig jaar kan EGPC zich weer volledig richten op ICK en is de focus verlegd naar Amsterdam. ICK heeft zijn zichtbaarheid de laatste twee jaar weten te vergroten, mede door een aantal goed gekozen coproductiepartners. In de plannen leest de kunstraad een urgentie voor het opnieuw claimen van een positie in de stad.

Met de herpakte aandacht voor Amsterdam is bij ICK ook een meer open houding richting de stad ontstaan. ICK heeft als

stadsdansgezelschap zijn draai in samenwerkingen moeten vinden, maar gaat nu steeds meer verbindingen over de hele stad aan. ICK is huisgezelschap van de Meervaart en nog altijd een belangrijke partner van het podium. In Nieuw-West, waar ICK kleine en grote producties en bijzondere formats en festivals als ICK Fest presenteert, heeft het gezelschap zijn plek weten te vinden.

De kunstraad is positief over het initiatief dat ICK neemt met de ambities voor Artist Space. Het opnemen van DMA is een gevolg van pogingen in het dansveld om tot een gezamenlijk plan voor een productiehuis te komen. Het betreft ook een strategische keuze van het gezelschap waarmee, zo valt te hopen, het toekomstige Podium Noord voor de dans behouden blijft en talentontwikkeling betere inbedding krijgt in de Amsterdamse dansinfrastructuur.

In de ICK-Academy geeft het gezelschap vorm aan cultuureducatie, publiekswerk en onderzoek. Het onderzoek is geïnspireerd op de praktijk en vloeit daar weer naar terug. In deze pijler is het synchroniteitsprincipe duidelijk te herkennen, waarmee ICK een onderscheidende positie in het dansveld inneemt.

Voor cultuureducatie en participatie trekt ICK nauw op met Meervaart Jong en Meervaart Studio en andere partners uit het stadsdeel, onder meer in het participatieproject van Associate Artist Eric Minh. De kunstraad is positief over het enthousiasme waarmee vormgegeven wordt aan projecten in de wijk en de inzet van dansers hierbij. Wel vraagt de kunstraad zich af hoe de Associate Artist begeleiding krijgt om het stadsdeel en zijn inwoners te leren kennen.

De verschillende activiteiten in Nieuw-West stemt het gezelschap goed af op zijn doelgroepen en het bereikt een breed publiek. Met de Meervaart en diens huisgezelschappen werkt ICK samen in publieksonderzoek, om inzicht in het huidige publiek te krijgen en een meer diverse doelgroep te bereiken. Deze focus en strategie zou ICK door kunnen trekken voor de opbouw van een publiek in de rest van Nederland. ICK geeft aan, in de marketingcommunicatie over te willen gaan van massacommunicatie naar een-op-een-communicatie, maar in de communicatiestrategie ontbreekt een motivatie en een werkwijze om dit te realiseren. Voor de community gerichte aanpak, om lokaal en divers publiek te bereiken,

zet ICK een community manager in. De kunstraad is te spreken over de verschillende manieren waarop ICK probeert om met publiek in contact te komen en te blijven.

Er is nog steeds veel internationale belangstelling voor het werk van ICK, mede door het gedeeld artistiek leiderschap in Amsterdam en Marseille in het recente verleden. ICK presenteert zijn werk en onderzoek door heel Europa. De komende jaren ligt de focus van ICK op Italië, waar zich verschillende vaste coproductanten van het gezelschap bevinden. Ook in andere Europese landen werkt ICK met partners, zoals met Théâtre Le Manège in Maubeuge (Frankrijk), waar ICK-Company *artist in residence* wordt.

Uitvoerbaarheid

ICK kiest voor een organisatiestructuur met een algemeen directeur, Pieter C. Scholten, en drie verantwoordelijken voor de pijlers. Voor de Company is dat artistiek leider Emio Greco, voor de Artist Space is dat Suzy Blok en voor de Academy is dat een opvolger van Maritska Witte, die tot voor kort tevens de algehele zakelijke leiding op zich nam. De kunstraad is benieuwd hoe de constructie in de praktijk zal gaan werken, omdat ICK weinig transparant is over de invulling van verantwoordelijkheden in de organisatie, ook op budgetniveau. De governance binnen de organisatie in transitie is nu nog niet op orde.

De kunstraad is benieuwd naar het totaal aantal fte's in de organisatie en de samenstelling van het team. De plannen bieden geen goed zicht op het personeelsbestand van ICK, waardoor de uitvoerbaarheid van de ambities op dit vlak lastig te beoordelen is.

De kunstraad constateert een gezonde bedrijfsvoering bij ICK, hoewel dat niet geldt voor het noodlijdende DMA dat op zal gaan in ICK. Wel zijn de uitvoeringskosten aan de hoge kant. De budgetten die in de begroting zijn opgenomen voor de verschillende pijlers, ogen reëel. Uitgedrukt in percentages gaat er 66% van het budget naar de Company, 21% naar Artist Space en 13% naar de Academy. Artist Space speelt in het budget een bescheiden rol, terwijl deze pijler indien goed vormgegeven, een cruciale plek in kan nemen binnen ICK, en van groot belang kan

zijn voor de talentontwikkeling van dansmakers in Nederland. Het valt de kunstraad verder op dat ICK zijn inkomsten erg laag inschat en geen risicostrategieën formuleert.

Diversiteit en inclusie

ICK beschrijft de ideeën ten aanzien van diversiteit en inclusie op heldere wijze. Vertrekkend vanuit een sterke oriëntatie op het lichaam, toont ICK al geruime tijd atypische danslichamen in zijn werk. Het gezelschap laat durf zien in die keuze voor andersoortige dansers. De samenstelling van het danserstableau toont (culturele) diversiteit, deels geldt dat ook voor de organisatie als geheel.

Het publiek dat naar het werk van ICK komt kijken, is wisselend van samenstelling, wat veelal afhankelijk is van het podium dat het werk van ICK presenteert. In de Meervaart trekt het gezelschap een vrij divers publiek, maar op andere plekken (in Nederland) is dat vaak nog niet het geval.

ICK trekt op met partners in SLATE:BLACK:ARTS.WORLD om de zichtbaarheid, empowerment en mobiliteit van zwarte makers te vergroten. De kunstraad had in de aanvraag graag meer gelezen over dit interessante project, dat (co)financiering ontving via Creative Europe, bijvoorbeeld of het wordt voortgezet, en zo ja in welke vorm, want de kunstraad is enthousiast over de aansluiting die ICK zoekt bij dit initiatief.

ICK Amsterdam opteert voor functieplek 2 in de Amsterdam Bis 2021-2024: dansgezelschap met productiehuisfunctie dat hedendaags repertoire en nieuwe dansvormen centraal stelt, een sterke verbinding met de stad heeft en een breed en divers publiek trekt onder meer op grote podia. De Amsterdamse Kunstraad adviseert, ICK Amsterdam deze functieplek toe te kennen. De kunstraad adviseert om 40% van het geadviseerde bedrag voor de pijler Artist Space te reserveren, voor het veiligstellen van de productiehuisfunctie en de borging van talentontwikkeling.

Huidig	€ 693.970
Huidig 2020*	€ 700.216
Gevraagd	€ 1.050.000
Advies**	€ 650.000

*inclusief (eenmalige) 0,9% compensatie nominaal in het jaar 2020

** tevens adviseert de kunstraad een tussentijdse evaluatie

LEINEROEBANA

LeineRoebana is een hedendaags dansgezelschap, al 25 jaar geleid door choreografen Andrea Leine en Harijono Roebana. Het gezelschap is gevestigd in Amsterdam, maar opereert ook vanuit Breda, waar het als huisgezelschap zijn premières beleeft in het Chassé Theater.

Het werk van het choreografenduo staat bekend om de grillige bewegingsstijl en het gebruik van muziek als gelijkwaardige partner van dans. LeineRoebana ziet muziek en dans als verwante disciplines en werkt cross-disciplinair: disciplines vlechten ineen tot een nieuwe eenheid, waarbij ze elkaar wederzijds beïnvloeden.

In het creëren van werk en de communicatie daarover met publiek gaat LeineRoebana de komende jaren uit van twee basisprincipes: openstaan voor het onbekende, vanuit een vertrouwdheid met het bekende, om zo een dialoog tussen (sub-)culturen op gang te brengen, en een gedeeld/gezamenlijk doel, waarin het gezelschap zoekt naar eenheid tussen verschillende uitgangspunten.

Voorstellingen, al dan niet live begeleid door musici, zijn in grote en kleine zalen te zien en op locatie.

Voor de komende kunstenplanperiode beoogt LeineRoebana als gezelschap jaarlijks minimaal één nieuw werk voor de middelgrote of grote zaal, een jaarlijkse reprise, een tweejaarlijkse locatievoorstelling en een jaarlijkse participatie in bijzondere eenmalige projecten in samenwerking met een partner. Vanuit de productiehuisfunctie worden daarbovenop tien voorstellingen gemaakt.

LeineRoebana laat zich in zijn werk onder andere inspireren door Aziatische culturen, de Indonesische in het bijzonder. Leidend in de ideeën voor nieuwe voorstellingen zijn een samengaan van muziek en dans en een focus op andere culturen, zoals die van Griekenland, het Midden-Oosten en China. In de komende kunstenplanperiode gaat LeineRoebana onder meer samenwerken met de Componist des Vaderlands, Calliope Tsoupaki, en de Chinese componist Beibei Wang. In de plannen staat ook een voorstel voor een bewerking van Hexa, een choreografie uit 1984 van Bianca van Dillen.

LeineRoebana wil naast de functie van dansgezelschap een productiehuis ontwikkelen dat zich toelegt op de verbinding tussen – en de ontwikkeling van – dans en muziek. Jaarlijks worden drie makers intensief ondersteund. Daarnaast begeleidt LeineRoebana drie makers in een kleinschalig project, samen met andere instellingen zoals Podium Bloos in Breda en Aslan Muziekcentrum. Voor talentontwikkeling trekt het gezelschap verder op met Amsterdamse instellingen en initiatieven zoals DansDialogues en Dance Stories. Er ligt hierbij een focus op West en Nieuw-West, waarbij LeineRoebana de samenwerking met Aslan Muziekcentrum uitbouwt. Het gezelschap stelt zijn studio open voor nieuwe samenwerkingsverbanden. Om nieuw publiek te genereren, initieert LeineRoebana het tweejaarlijkse festival Liquid Events. Tot slot zet LeineRoebana komende jaren in op onderzoek naar de verbinding tussen muziek en dans.

ADVIES

Artistiek belang

In de plannen van LeineRoebana is de filosofische benadering van dans, zo kenmerkend voor de werkwijze van het choreografenduo, duidelijk aanwezig. Dat maakt de plannen eigen en herkenbaar, maar ook wat lastig leesbaar. Veel blijft in de ogen van de Amsterdamse Kunstraad te abstract en mist een concrete vertaalslag. De liefde voor de wederzijdse beïnvloeding van muziek en dans is het leitmotiv – dat komt op een goede manier naar voren.

In het werk van LeineRoebana vormen de disciplines muziek en dans gelijkwaardige componenten. Dit leidt vaak tot bijzondere en mooie voorstellingen met livemuziek, zoals Solas waarin dansers soms zingen en musici soms bewegen, of Light waarbij muziek en dans volledig geïntegreerd werden in een samenwerking met Indonesische dansers en musici. Met groot vakmanschap laat LeineRoebana een doorwrochte methodiek ontstaan, waarmee het gezelschap zich onderscheidt in het dansveld.

LeineRoebana heeft een herkenbare choreografische signatuur. Kenmerkend is het gebruik van lange en gebogen lijnen, geïsoleerde ledematen en scherpe hoeken, die niet strak geordend worden in de ruimte. Hoewel LeineRoebana zich openstelt voor invloeden van buitenaf en door de samenwerking met bijvoorbeeld Indonesische dansers de danstaal verrijkt, ziet de kunstraad weinig vernieuwing in de bewegingstaal.

De inhoudelijke thema's voor voorstellingen zijn in de plannen vrij abstract geformuleerd, waardoor de kunstraad zich moeilijk een beeld kan vormen van de toekomstige voorstellingen. Dit neemt niet weg dat de kunstraad nieuwsgierig is naar de verschillende producties, zoals de bewerking van een voorstelling uit het postmoderne danserfgoed.

Het idee om een productiehuis voor dans en muziek te ontwikkelen, sluit aan bij het gedachtegoed en profiel van LeineRoebana. Nederland kent nog geen productiehuis, of andere plek, waar muziek en dans samenkomen op de manier die het gezelschap voor ogen staat. Uit de plannen spreekt veel passie voor muziek, en de plek die muziek in het

productiehuis zal innemen is helder beschreven. Het valt de kunstraad op dat LeineRoebana nauwelijks woorden geeft aan de rol en functie van de artistiek leider voor dans en muziek binnen het productiehuis.

LeineRoebana doet in de komende jaren onderzoek, samen met musicologen, theaterwetenschappers, filosofen, neurolinguïsten en andere wetenschappers, naar cross-disciplinariteit, en de rol van publiek, maker en performer. Het onderzoek wordt op twee manieren gepresenteerd: in de vorm van een publicatie en fysiek in het theater, waar workshops deel van uitmaken. De kunstraad prijst deze onderzoeksambities. Het onderzoek overstijgt disciplines, is een doorgaand proces en maakt ontwikkelingen in het werk van het gezelschap zichtbaar.

Belang voor de stad

LeineRoebana heeft als gezelschap een ontwikkeling doorgemaakt: het profiel is aangescherpt, het gezelschap heeft zich met een aantal geslaagde voorstellingen goed geprofileerd, en de organisatie is zich meer bewust van haar omgeving. Zij realiseert veel activiteiten en gaat vooral op het gebied van muziek lovenswaardige samenwerkingen aan met componisten, ensembles en orkesten. De kunstraad waardeert het idee van LeineRoebana om een productiehuis voor dans en muziek te ontwikkelen.

Voor het productiehuis zal de staf uitgebreid worden met enkele ervaren begeleiders, waaronder associated artist Michael Jahoda. LeineRoebana betreft het eigen netwerk van experts voor advies en feedback. Het uitvoeren van een productiehuisfunctie brengt een aantal zaken met zich mee die te weinig aan de orde komen in de aanvraag, zoals een visie op hoe talent gescout en begeleid zal gaan worden – een kerntaak van een productiehuis – en hoe het netwerk hierbij wordt ingezet. De kunstraad is benieuwd naar de rol van de associated artist, en welke makers nog meer aangetrokken zullen worden.

In de plannen wordt de urgentie voor het uitvoeren van de productiehuisfunctie nog onvoldoende voelbaar gemaakt. LeineRoebana zou, meer dan nu het geval is, omgevingsgericht en buiten de kaders van het gezelschap moeten werken en denken. De kunstraad vraagt zich af hoe

LeineRoebana zorg gaat dragen voor de artistieke processen van anderen. Er wordt veelal binnen het bestaande netwerk geopereerd en de plannen overtuigen niet waar het gaat om het uitbouwen van dat netwerk. Een productiehuisfunctie vraagt bovendien om een wezenlijk andere focus van de organisatie, waarbij een antwoord geformuleerd moet worden op de vraag hoe het productiehuis zich verhoudt tot de stad en haar bewoners. Het gezelschap schetst ook geen perspectief voor de toekomst van het productiehuis; welke ambities er bestaan en hoe aansluiting wordt gezocht bij alle vormen van het dansspectrum.

Aslan Muziekcentrum wordt meerdere malen als samenwerkingspartner genoemd. De kunstraad vindt dit begrijpelijk, omdat er een vanzelfsprekende, organische band tussen de twee instellingen is ontstaan. Maar het blijft vaag wat de samenwerking de komende jaren concreet gaat inhouden. De plannen leunen bovendien sterk op Aslan Muziekcentrum, als het gaat om educatie, participatie en culturele diversiteit. Voor cultuur-educatieve activiteiten en participatieprojecten is Aslan een zeer geschikte samenwerkingspartner. De kunstraad had echter meer willen lezen over de rol van LeineRoebana in dit samenwerkingsverband en de bijdrage van het gezelschap in de keten van talentontwikkeling; van kennismaken naar bekwamen en van daaruit excelleren.

LeineRoebana bereikt een vast en trouw publiek van dans- en muziekliefhebbers, dat nog altijd groeit. Er is veel belangstelling voor het werk van LeineRoebana, zowel binnen als buiten Amsterdam. Zelfs in de afgelopen jaren, waarin het gezelschap minder subsidie had, heeft de instelling haar publiek weten vast te houden, en dat is bewonderenswaardig. De plannen beschrijven duidelijk wat er op het vlak van publiek gerealiseerd is, maar er worden geen ambities geformuleerd. Het huidige marketingbeleid continueert en is passend, maar niet vernieuwend. Dit zal op termijn niet voldoende zijn om ook nieuw publiek te bereiken.

LeineRoebana benadert zijn trouwe schare fans op een persoonlijke manier, op social media vindt levendige interactie plaats. De kunstraad waardeert hoe het gezelschap de voorstellingen omkadert tot een totaalpakket, met onder meer publieksonthaal, workshops en nagesprekken. Het openstellen van de studio voor (jong) talent en nieuwe samenwerkingsverbanden, de LeineRoebana Studio, kunnen een bijdrage leveren aan het

dansklimaat in Amsterdam. De kunstraad ziet potentie voor veelvuldiger inzet van de studio voor het dansveld.

Het gezelschap beschrijft de internationale samenwerkingen goed. Er zijn ambities om samenwerkingen aan te gaan in het zuiden van Europa en in China. Die zijn nog niet bestendig, maar de kunstraad is positief over de intenties en voornemens, ook op grond van eerdere succesvolle internationale projecten. LeineRoebana heeft in de loop der jaren een groot netwerk opgebouwd, met vooral een sterke vertakking in Indonesië. De kunstraad vindt de uitwisselingsprogramma's geslaagd.

Uitvoerbaarheid

LeineRoebana heeft een moeilijke periode achter de rug, waarin subsidie van het Fonds Podiumkunsten werd beëindigd. Het gezelschap ontving wel subsidie van het AFK en van de gemeente Breda, maar moest werken met een minimaal budget. Directie en staf van LeineRoebana beschikken over een enorme veerkracht en doorzettingsvermogen. De keuze om zowel in Amsterdam als in Breda (sinds 2012 als huisgezelschap van het Chassé Theater) te werken, vindt de kunstraad getuigen van inventief ondernemerschap. In het Chassé Theater kan het gezelschap terecht voor het (groot) monteren van voorstellingen die daar hun première beleven. Amsterdam biedt, vanwege de grote vraag, slechts beperkt monter- en speelmogelijkheid.

De begroting oogt realistisch, met een helder onderscheid tussen de aanvragen voor de Amsterdam Bis en het AFK. De publieksinkomsten zijn haalbaar en brengen op het oog weinig bedrijfsmatige risico's met zich mee. De activiteitenlasten voor muziek zijn, in vergelijking met dans, erg laag ingeschat, wat de kunstraad niet goed kan plaatsen. Het eigen vermogen is niet heel ruim, maar aanvaardbaar, zeker gezien het beperkte budget waar de instelling de afgelopen jaren mee heeft moeten werken. Dit kleine eigen vermogen maakt de organisatie wel kwetsbaar en is in het licht van de uitbreidingsplannen aan de lage kant. Gezien de voorgenomen groei had de kunstraad graag iets willen lezen over risicomanagement.

LeineRoebana volgt de Cao Toneel en Dans en past de Fair Practice Code toe. Omdat directie en bestuur het bestuursmodel niet meer

---

adequaat vonden en in de praktijk al anders gewerkt werd, is overgestapt naar een raad van toezicht. De statuten zijn hiertoe gewijzigd.

Diversiteit en inclusie

In het werk van LeineRoebana zijn al jaren niet-westerse invalshoeken te vinden. Het gezelschap heeft een sterke focus op Indonesië, die leidt tot cultureel diverse thema's in voorstellingen en performers van verschillende (culturele) achtergronden op het toneel. Hoewel de kunstraad die ruimte voor andere geluiden waardeert, constateert hij dat het gezelschap nog maar matig een jonge en cultureel diverse doelgroep aanspreekt. De samenwerking met Aslan Muziekcentrum kan ervoor zorgen dat die doelgroep beter bereikt wordt. De kunstraad raadt aan meer van dit soort samenwerkingen aan te gaan. Er ontbreekt wat de kunstraad betreft een visie op en een marketingstrategie voor het interesseren van een meer cultureel divers publiek. De manier waarop LeineRoebana vanuit de artistieke visie beschrijft hoe het gezelschap zijn publiek verleidt tot openheid en actief kijken, getuigt van een inclusieve houding.

Soms lijkt het gezelschap zich echter wat minder bewust van de noodzaak om te diversifiëren en zou LeineRoebana meer oog kunnen hebben voor de veelkleurigheid van de stad en haar inwoners. Hoewel LeineRoebana een inclusieve houding laat zien en ruimte biedt voor cultureel diverse thema's, is de organisatie nog weinig divers en bevatten de plannen onvoldoende actief beleid daarop.

LeineRoebana opteert voor functieplek 2 in de Amsterdam Bis 2021-2024: dansgezelschap met productiehuisfunctie dat hedendaags repertoire en nieuwe dansvormen centraal stelt, een sterke verbinding met de stad heeft en een breed en divers publiek trekt onder meer op grote podia. De Amsterdamse Kunstraad adviseert, LeineRoebana deze functieplek niet toe te kennen.

NICOLE BEUTLER PROJECTS

Nicole Beutler Projects maakt interdisciplinaire, beeldende voorstellingen die te zien zijn op grote en kleine podia in binnen- en buitenland. Sinds 2009 realiseert het gezelschap de voorstellingen en initiatieven van choreografisch theaterkunstenaar en artistiek leider Nicole Beutler. Het tienjarig bestaan van het gezelschap werd in 2019 gevierd met het jubileumfestival Nicole Beutler Collection, waarbij zes sleutelwerken werden hernomen. Met het oeuvre van Nicole Beutler Projects, dat veelal een actuele en geëngageerde boodschap in zich draagt, worden makers verbonden en grenzen tussen disciplines geslecht.

Voor de komende kunstenplanperiode heeft Nicole Beutler Projects een grotezaaltrilogie gepland rond het thema RITUALS OF TRANSFORMATION (towards a new humanity). Drie vlakkevloerproducties en één locatieproject zullen de thematiek – de mens ten tijde van de klimaatverandering – op een intieme manier uitlichten, in coproductie met onder andere ITA, Silbersee en Operadagen Rotterdam. Via de producties Ginkgo Tree, Ein tiefes atmen durchzieht den Wald en We are the world neemt Nicole Beutler Projects publiek mee van een dystopie naar

een utopie, via een tussenwereld waarin de natuur dominant is in de ruïnes van de mensheid. Nicole Beutler Projects werkt voor contextprogramma's rondom de trilogie samen met een impactproducent. Voor deze coproducties zoekt Nicole Beutler Projects samenwerking met Magne van den Berg, Florian Myjer van De Warme Winkel en Boogaardt/VanderSchoot en Touki Delphine. Relevant repertoire, in ieder geval The Garden en Dido Dido, gaat in reprise.

Als initiatiefnemer en curator van onder meer festival Come Together en We Live Here Summer Academy, maar ook vanuit de betrokkenheid bij het BAU platform voor dans en performance, draagt Nicole Beutler Projects zorg voor het dans- en performanceveld. Vanuit de verantwoordelijkheid die Nicole Beutler voelt voor dat veld, werd in 2020 GREENHOUSE opgericht. Dit is een netwerk voor talentontwikkeling en kennisdeling in samenwerking met partners Boogaardt/VanderSchoot, Keren Levi|NeverLike, BAU platform voor dans & performance en Veem House for Performance. GREENHOUSE is ingericht om het ecosysteem voor vernieuwende dans, performance en mime in Amsterdam te verbeteren en om draagvlak en zichtbaarheid voor experiment te vergroten. Het netwerk produceert werk van minimaal vier nieuwe makers, gekozen door een redactieraad, en organiseert activiteiten, zoals de salon Broeikas en Gardening, gericht op experiment en uitwisseling. Hiermee worden inspanningen op het gebied van talentontwikkeling geïntensiveerd.

Nicole Beutler Projects zet daarnaast het traject voort met componist Genevieve Murphy, als nieuwe maker sinds 2017 aan het gezelschap verbonden, in minstens twee nieuwe producties.

ADVIES

Artistiek belang

Nicole Beutler Projects zet in de ogen van de Amsterdamse Kunstraad de koers voor het komende kunstenplan helder uiteen. De artistieke visie is duidelijk en gefocust. Veel ideeën zijn interessant en voor

samenwerkingsplannen is het Amsterdamse performance- en dansveld uitgebreid verkend. Gedreven vanuit het verlangen naar een betere samenleving, onderzoekt het gezelschap in de periode 2021-2024 de thematiek van het veranderende klimaat, waarbij publiek als altijd aangezet wordt tot bewustwording en kritische reflectie. De kunstraad is benieuwd hoe deze urgente inhoud vorm krijgt in de trilogie voor de grote zaal en de andere projecten. De kunstraad vindt de in het plan beschreven werkwijze en methode die Nicole Beutler als maker hanteert vrij beknopt. Voorts is de kunstraad benieuwd hoe het maatschappelijk geëngageerde en activistische uitgangspunt/thema zich laat vertalen naar de artistieke signatuur van de choreograaf.

Het veelal oorspronkelijke en vernieuwende werk van Nicole Beutler Projects is disciplineoverschrijdend. In de plannen voor nieuwe voorstellingen gaat Nicole Beutler Projects bijvoorbeeld opnieuw een samenwerking aan met muziektheatergezelschap Silbersee, en met schrijvers Charlotte Van den Broeck en Arnon Grunberg in de rol van performer. Er gaat een grote zeggingskracht uit van deze Gesamtkunstwerken. Met haar werk geeft Nicole Beutler Projects volgens de kunstraad vorm aan nieuwe richtingen in de ontwikkeling van dans.

Nicole Beutler Projects heeft de afgelopen jaren een aantal grote-zaalproducties gemaakt en blijft dit komende periode doen. Hiermee kan Nicole Beutler haar vakmanschap verder uitbouwen. De kunstraad heeft vertrouwen in de verdere ontwikkeling van de choreograaf op dit vlak.

Werkend vanuit de filosofie waarin non-hiërarchische samenwerking en slow producing een belangrijke rol spelen, maakt Nicole Beutler doordachte keuzes in hoe en met wie ze werkt. Dit leidt vaak tot hoogwaardige voorstellingen.

Belang voor de stad

De kunstraad is zeer te spreken over de grote verantwoordelijkheid die Nicole Beutler Projects voelt voor het (Amsterdamse) dansveld en de spelers die daarin opereren, en ook voor de verbindingen die het gezelschap daarbij opzoekt met andere disciplines. Er spreekt passie hiervoor uit de plannen en dat siert artistiek leider Nicole Beutler. Het

onderzoekende werk van Nicole Beutler Projects neemt een duidelijke plek in het Amsterdamse kunstenveld in.

Het gezelschap Nicole Beutler Projects beweegt in de plannen richting gezelschap met productiehuisfunctie. Het voorgestelde netwerk GREENHOUSE biedt een alternatief voor het klassieke model van een productiehuis. De open vorm van het netwerk vindt de kunstraad interessant; alle schakels in de keten van talentontwikkeling zijn aan elkaar gekoppeld. Daarmee lijkt GREENHOUSE een sterk verbindende rol te gaan spelen in de dansinfrastructuur in Amsterdam, wat de kunstraad nodig acht. De kunstraad vindt de ideeën voor GREENHOUSE verfrissend en ziet dat het democratisch model van GREENHOUSE past bij de manier waarop Nicole Beutler Projects te werk gaat. Het netwerk opereert breed en gespreid over de stad: GREENHOUSE tracht verschillende kunstscenes/kunstsectoren, waarin de autonome maker veelal centraal staat, met elkaar te verbinden. De kunstraad begrijpt de keuze om het bestaande netwerk rondom Nicole Beutler Projects op dit punt met een aantal partners te verstevigen en dat het invullen van de productiehuisfunctie pragmatisch (en idealistisch) is ingestoken. De kunstraad vindt de partners Boogaerd/VanderSchoot, Keren Levi|NeverLike, BAU platform voor dans & performance en Veem House for Performance grotendeels passend, maar vindt het nog lastig voor te stellen hoe GREENHOUSE in de praktijk zal gaan werken, ook als het netwerk wordt uitgebreid. De kunstraad is benieuwd met welke twee nieuwe makers GREENHOUSE op termijn projecten ontwikkelt en had daar nu al een visie over willen lezen. De kunstraad had verder gehoopt dat de beweging om te transformeren tot een gezelschap met productiehuisfunctie verstrekkender zou zijn en denkt dat het verstandiger was geweest als de productiehuisfunctie sterker naar de organisatie was toegetrokken. Een dergelijk netwerk van heel verschillende partners heeft een steviger centrale algemene sturing nodig. Er is de kunstraad veel aan gelegen dat de productiehuisfunctie, en daarmee de talentontwikkelingstaak, waar Nicole Beutler Projects als aanvrager verantwoordelijkheid voor draagt, goed geborgd is.

Talentontwikkeling wordt met behulp van GREENHOUSE, maar ook binnen het gezelschap verbreed en geïntensiveerd. De kunstraad vindt dat Nicole Beutler een bijzonder vruchtbare omgeving weet te

creëren waar gelijkgestemden elkaar kunnen ontmoeten en met elkaar over werk (in ontwikkeling) kunnen spreken. Dat is waardevol, maar uit de plannen komt nog onvoldoende naar voren wat voor talentontwikkelings- en begeleidingstrajecten het gezelschap voor ogen heeft. De kunstraad vindt bovendien dat er weinig voorstellen voor nieuwe makers gepresenteerd worden en dat de beschreven output beperkt is. Componiste Genevieve Murphy is geen nieuw gezicht meer, zij wordt al op verschillende manieren ondersteund. Beschrijvingen van trajecten met andere makers komen vrijblijvend over.

Samen met partners heeft het gezelschap een traineeship opgezet voor aspirant-zakelijk leiders, en deelt kennis hieromtrent. De kunstraad vindt het sterk dat Nicole Beutler Projects verantwoordelijkheid neemt voor de ontwikkeling van ondersteunende podiumkunstenprofessionals.

Nicole Beutler Projects heeft een groeiend eigen publiek, maar bereikt nog geen breed publiek. De ambities op het vlak van publieksbereik vindt de kunstraad niet heel overtuigend. Het is positief dat aan publieksonderzoek gedaan wordt, waarin een aantal doelgroepen onderscheiden wordt, maar de beschreven profielen verschillen niet wezenlijk van elkaar. De kunstraad is te spreken over de succesvolle voorstellingen *Role Model* en *8: METAMORPHOSIS*, waarmee een jonge en diverse doelgroep aangesproken werd. De plannen maken niet duidelijk hoe het gezelschap deze doelgroepen vast zal houden.

Met Mocca gaat Nicole Beutler Projects een samenwerking aan voor voorstellingen voor een jongere doelgroep. Samen met Rast en Podium Mozaïek maakt het gezelschap het participatieproject *De Stad Danst*. De kunstraad kijkt uit naar dit jaarlijkse community-arts-project dat in het cultureel diverse Bos en Lommer gaat plaatsvinden.

Om de internationale positie van Nicole Beutler Projects te verbeteren, wordt samen met Ulrike Quade Company en Silbersee een functie gecreëerd voor een internationaal agent. De kunstraad had graag willen lezen hoe Nicole Beutler Projects zich internationaal wil gaan profileren, wat de focuslanden en belangrijke afzetgebieden zijn. De kunstraad is positief over de intenties, maar de opbrengst lijkt mager.

Uitvoerbaarheid

De bedragen die Nicole Beutler Projects noemt om ambities te verwezenlijken lijken realistisch. De organisatie is stabiel en heeft voldoende slagkracht om het werk van Nicole Beutler te presenteren, ook in de grote zaal. De eigen inkomsten, die 38% bedragen, zijn in orde.

De kunstraad heeft zorgen over de financiering en daarmee de houdbaarheid van de voorgestelde organisatievorm van GREENHOUSE. Hoewel alle partners naar rato bijdragen, zijn de partners niet allemaal financieel even draagkrachtig. Hoe zijn de inkomsten voor GREENHOUSE geborgd als niet alle partners een meerjarige subsidie ontvangen? Het plan geeft geen inzichten in hoe met dit risico omgegaan wordt.

De plannen om medewerkers wat langer te binden aan de organisatie en om performers tijdens tournees fulltime in dienst te nemen, vindt de kunstraad getuigen van goed werkgeverschap. Het is belangrijk om voor medewerkers en de continuïteit van de organisatie te zorgen.

Diversiteit en inclusie

Hoewel er op het podium vaak sprake is van een (cultureel) diverse cast, is dat achter de schermen, in de rest van de organisatie, nog niet het geval.

Niet alleen diversiteit in performers, maar ook verschillende perspectieven in thematiek in voorstellingen en projecten kunnen zorgen voor een ander potentieel publiek. Op dit moment is er nog weinig ruimte voor andere geluiden. De intenties in het actieplan zijn helder verwoord. Zo is het voornemen tot samenwerking met de 5 O'Clock Class om een brede instroom bij kunstvakopleidingen te bewerkstelligen positief, maar de kunstraad mist in de plannen een op inhoud gedreven en intrinsieke motivatie die blijkt geeft van een gevoelde noodzaak voor samenwerkingen die leiden tot meer culturele diversiteit.

Nicole Beutler Projects opteert voor functieplek 2 in de Amsterdam Bis 2021-2024: dansgezelschap met productiehuisfunctie dat hedendaags repertoire en nieuwe dansvormen centraal stelt, een sterke verbinding met de stad heeft en een breed en divers publiek trekt onder meer op grote podia. De Amsterdamse Kunstraad adviseert, Nicole Beutler Projects deze functieplek niet toe te kennen.

ADVIEZEN DANS

Functie 3

Geïnspireerd door de rauwe energie en de stijlen van de straat brengt ISH Dance Collective al twee decennia urban arts in het theater. Het danscollectief, met Marco Gerris artistiek aan het roer, is hierbij lange tijd pionierend te werk gegaan. Sinds 2009 ontvangt het gezelschap meerjarige subsidie van de landelijke en gemeentelijke overheid. ISH verbindt straatdisciplines, zoals breakdance, freerunning en inline skating met meer traditionele kunstvormen en werkt samen met uiteenlopende partners. In 2003 zette ISH het talentontwikkelingsprogramma Junior ISH op, wat leidde tot producties van nieuwe makers bij ISH en ondersteunde makers als Shailesh Bahoran, Sarada Sarita en Gil Gomes Leal.

Jaarlijks ontwikkelt ISH ten minste een reizende grotezaalproductie en een kleinezaalproductie. Met strijkers van Amsterdam Sinfonietta ontwikkelt ISH een grotezaalcoproductie die de grote klassieke concertpodia en enkele theaterzalen aandoet. Met Het Nationale Ballet speelt ISH in 2021 Dorian, naar The Picture of Dorian Gray van Oscar Wilde, en een productie geïnspireerd op Westside Story en de stedelijke dynamiek van Nieuw-West. Daarnaast realiseert ISH twee grootschalige projecten met

Koninklijk Theater Carré. De een over de mythe van Koning Arthur, als heldhaftig rolmodel, de ander geïnspireerd op straatvoetbal en de filosofie van Johan Cruijff. ISH wil met Formation Entertainment en het Metropole Orkest de hiphopgeschiedenis induiken, met de Ziggo Dome als grootschalige speellocatie.

Vanuit de verantwoordelijkheid die ISH voor de urban arts voelt, heeft het gezelschap the Cypher, een platform voor urban dans in Amsterdam, voor ogen. Samen met Backbone en Solid Ground Movement ontwikkelt ISH een open plek waar makers, collectieven, crews en publiek samen kunnen komen en waar nieuwe dingen kunnen ontstaan. ISH vindt dat Amsterdam een plek nodig heeft waar de urban dans in al zijn verschijningsvormen wordt gevierd en zich verder kan ontwikkelen. The Cypher is vernoemd naar de kring van mensen die een natuurlijk podium vormt binnen de hiphopscene. Het platform zal kleinschalige presentaties bieden van nieuwe makers en optredens die voortkomen uit de activiteiten binnen het pand, naast onder meer workshops en masterclasses.

Educatie en participatie is *peer-to-peer*. Het hiphopmotto *each one, teach one* komt tot uiting in het aanbod aan workshops dat ISH met allerlei partners organiseert. Persoonlijke verhalen en ervaringen vormen de rode draad binnen de programma's. Jaarlijks worden tussen 40 en 65 workshops georganiseerd. Binnen de *residencies*, een speciaal onderdeel binnen het educatieprogramma, maken jongeren onder begeleiding van ISH-performers een voorstelling.

ADVIES

Artistiek belang

De Amsterdamse Kunstraad ziet ISH als een pionier op het gebied van urban dans in het theater. Al twintig jaar draagt Marco Gerris met ISH bij aan de ontwikkeling van dansstijlen die op straat hun oorsprong vonden. De urban dans heeft een flinke ontwikkeling doorgemaakt en de hierbij horende verschillende dansvormen hebben hun weg naar het theater

weten te vinden. ISH is aanjager hiervan in Amsterdam en Nederland en bood als een van de eerste gezelschappen plek voor ontwikkeling aan (jonge) urban dansers en later ook makers, die elders niet terechtkonden.

De inhoudelijke lijn in de plannen van ISH vormt het idee dat 'grenzen niet bestaan en dat je je niet hoeft te conformeren aan de uitgestippelde wegen in de maatschappij'. De visie en de individuele skills van de performers zijn daarbij bepalend voor de stijl waarin gewerkt wordt. Het gezelschap laat hierin vakmanschap zien en blinkt technisch uit in verschillende urban arts en sports, zoals breakdance, skaten en freerunning, die als choreografisch uitgangspunt dienen.

Hoewel in de plannen sprake is van een algemeen geformuleerde missie, is geen vertaling gemaakt naar een artistieke visie die de projecten een duidelijke richting geeft. De ambitieuze projecten worden gemotiveerd vanuit schaalvergroting, maar inhoudelijk vindt er geen reflectie op plaats. Het plan beschrijft niet de artistieke visie en ontwikkeling van Marco Gerris als choreograaf en artistiek leider van het collectief. Dit gebrek aan reflectie vindt de kunstraad een groot gemis. Hierdoor ontbreekt het in de plannen aan samenhang tussen de verschillende projecten.

In zijn voorstellingen blijft ISH dicht bij de poëzie van de straat en wordt er altijd vanuit hiphopprincipes vertrokken. De toegankelijke voorstellingen zijn vaak in co-creatie gemaakt onder Marco Gerris' enthousiasmerende leiding en bieden een hoge mate van entertainment. Daar is de kunstraad over te spreken. De kunstraad vindt echter niet al het werk dramaturgisch overtuigen. ISH kent een wisselende kwaliteit in de manier waarop thema's gepresenteerd worden. Naast grote voorstellingen waarin spektakel voorop staat, wordt in andere projecten ook ruimte geboden aan maatschappelijke thema's, zoals in de What ISH-avonden. Hierin werden actuele en relevante vraagstukken zoals gender geagendeerd en uitgediept in een open, clubachtige setting. De kunstraad waardeert dit en hoopt dat hier vervolg aan wordt gegeven.

ISH ambieert naast een jaarlijkse grote- en kleinezaalproductie, drie grootschalige coproducties in samenwerking met partners. Eerder heeft ISH bewezen succesvol te zijn in het gezamenlijk neerzetten van omvangrijke projecten. Het collectief wordt veel gevraagd door prominente partners. De kunstraad heeft waardering voor de ambities tot

schaalvergroting, maar uit zijn zorgen over de vraag of het artistieke aandeel van de artistiek leider geborgd blijft in de grootse coproducties. De kunstraad vindt het van belang dat ISH zijn focus en eigen signatuur goed bewaakt in alle samenwerkingen.

Belang voor de stad

ISH vervult als voortrekker in de urban dans in Amsterdam een belangrijke rol: het gezelschap heeft een Amsterdams profiel, heeft een grote community om zich heen weten te bouwen en is inmiddels niet meer weg te denken uit de stad. Voorstellingen en activiteiten zijn gespreid over Amsterdam te zien en door de hele stad gaat het collectief verbindingen aan. Op verschillende manieren is het gezelschap zichtbaar in de stad.

ISH sluit goed aan bij de belevingswereld van zijn (jonge) doelgroep. Er is vraag naar groots totaaltheater met hoge amusementswaarde waarmee het gezelschap een breed en divers publiek bereikt. De kunstraad vindt het een goede zaak dat ISH voor publieksverbreding samenwerkt met meer traditionele partners zoals Het Nationale Ballet. Uit de aanvraag blijkt echter niet duidelijk hoe ISH dat nieuwe, andere publiek vast wil houden. De kunstraad mist een uitgewerkt en gedifferentieerd publieks- en marketingbeleid in de plannen.

ISH werkt samen met uiteenlopende en interessante partners binnen en buiten de discipline, maar licht de keuzes in het plan niet toe. De kunstraad mist een consistente lijn hierin. De samenwerking met Het Nationale Ballet berust voor een belangrijk deel op een persoonlijke klik tussen de makers. De kunstraad is benieuwd naar de artistieke gronden op basis waarvan de samenwerking wordt voortgezet, wat de samenwerking voor het gezelschap betekent en welke ontwikkeling hierin wordt verwacht.

Op het gebied van talentontwikkeling kiest het collectief vaak voor creatieve en eigenzinnige persoonlijkheden. ISH blijft ruimte bieden aan ISH-maker Lara Wakelkamp. Dit geldt ook voor de begeleiding van nieuwe makers, zoals Carl Refos. Daarnaast ontwikkelt ISH talentontwikkelingstrajecten met partners zoals Het Nationale Ballet en het Nederlands Blazers Ensemble. De kunstraad mist een beschouwing op de plannen

voor talentontwikkelingsprojecten. ISH kent in het signaleren en begeleiden van makers tot nog toe een organische manier van werken, en reageert daarin veelal op dansers en makers die zich bij het gezelschap aandienen. De kunstraad waardeert dit, maar had met het oog op de ambities, in de plannen een meer proactieve houding willen zien, met nieuwe talenten en een toelichting op het ontwikkelingstraject dat hen geboden wordt.

Voor de urban arts in Amsterdam is het van belang dat niet alleen podiumtalenten ontwikkeld worden, maar ook talenten achter de schermen. ISH zou hier, als instelling die opteert voor een positie in de Amsterdam Bis, een rol in kunnen spelen.

De kunstraad onderschrijft het belang van het initiatief van ISH om een plek op te zetten voor de urban dans in Amsterdam. De stad heeft een plek en een netwerk nodig waar urban dans een gezicht krijgt en verder ontwikkeld wordt. Het vasthouden van talenten in het urban circuit en het zorg dragen voor de ontwikkeling van makers is nodig.

Participatie zit ISH in het bloed en het collectief biedt een onconventioneel, maar aansprekend aanbod. Educatie krijgt geen expliciete beschrijving in de plannen. Er is geen heldere doorgaande lijn binnen educatie en geen sprake van een totaalpakket. ISH voorziet hierin ook niet voor de toekomst. Educatie gaat veelal om los aanbod, ook omdat er geen vaste samenwerkingspartners in het onderwijs zijn. Hoewel het educatiebeleid meer uitwerking behoeft, vindt de kunstraad het voor de hand liggen, dat hier gewerkt wordt vanuit het *each one, teach one*-principe, vertrekkend vanuit de hiphop. Het inzetten van smartphones, apps en digiborden is een goede nieuwe stap binnen de educatie.

Internationaal is ISH al jaren een regelmatig gevraagd gezelschap. Aan de ene kant opereert het gezelschap grootschalig en commercieel, aan de andere kant wordt ruimte gegeven aan kleinschaligere initiatieven van nieuwe makers. Zo vindt de kunstraad het werk dat ISH gedaan heeft en voortzet in Suriname een grote impact hebben. Er wordt op die manier niet alleen geïnvesteerd in talentontwikkeling van makers binnen het collectief, maar ook van dansers en makers in Suriname. ISH is een vertegenwoordiger van de (ontwikkelingen in de) urban dans in het buitenland en is daarmee een belangrijk cultureel exportproduct.

Uitvoerbaarheid

De kunstraad is onder de indruk van hoe ISH zich als culturele instelling commercieel weet te profileren. ISH is een geliefde samenwerkingspartner, ook voor commerciële partijen zoals Mysteryland en Red Bull.

Hoewel de algemene reserve goed is, waardoor de buffer voldoende lijkt, zijn de risico's voor de voorgenomen, zeer grootschalige projecten met Carré en het Metropole Orkest aanzienlijk. De cofinanciering van deze coproducties moet nog nader uitgewerkt worden. De kunstraad heeft er begrip voor dat afspraken voor de lange(re) termijn hierover nog in de maak zijn, maar de grootschaligheid brengt grote financiële risico's met zich mee. De kunstraad mist een financiële risicoanalyse voor dit soort enorme projecten en had graag gelezen over alternatieve financieringsstrategieën. ISH heeft een betrekkelijk kleine organisatie en backoffice, zeker in vergelijking met sommige partners. Ook hier ligt een risico om alle grootschalige samenwerkingen en projecten aan te gaan. De begroting is niet gedetailleerd genoeg om een goed inzicht te krijgen in de kosten en opbrengsten van de verschillende activiteiten. Ook de toelichting op (de verschillende posten in) de begroting is niet afdoende.

De beschrijving van het toepassen van de Fair Practice Code is helder en komt eerlijk over. De kunstraad onderschrijft de keuze voor maatwerk op het gebied van arbeidsvoorwaarden; het gezelschap heeft zowel te maken met activiteiten die binnen als buiten een culturele context plaatsvinden.

Voor de realisatie van the Cypher zoekt ISH samenwerking met Backbone en Solid Ground Movement. Bureau Broedplaatsen Amsterdam heeft zich bereid verklaard mee te werken aan het vinden van een fysieke plek in de stad. Hoewel de partners een eigen signatuur hebben, lijkt de samenwerking logisch omdat de initiatiefnemers van beide partnerorganisaties uit de stal van ISH komen. Vanwege continuïteit van the Cypher is het, zoals ISH voor ogen heeft, verstandig de taak los te koppelen van het gezelschap, want de plannen zijn nog prematuur. De kunstraad vraagt zich af hoe er concreet invulling zal worden gegeven aan the Cypher, welke rollen de partijen vervullen in dit gezamenlijke initiatief en hoe er

samengewerkt wordt en expertise wordt gedeeld. Zeker nu Alida Dors van Backbone artistiek leider van Theater Rotterdam wordt, plaatst de kunstraad vraagtekens bij de invulling van de plannen voor the Cypher voor de korte termijn. Op basis van de ideeën zoals ze er nu liggen, adviseert de kunstraad the Cypher geen prioriteit te geven. De plannen behoeven eerst nadere uitwerking.

Diversiteit en inclusie

Het werk van ISH behelst vaak grootstedelijke verhalen die raken aan thema's als identiteit en empowerment. Dat is herkenbaar voor een brede doelgroep. ISH vertrekt vanuit de hiphop, die van nature heel inclusief is, omdat het altijd gaat over de unieke persoonlijkheid van een performer en over hoe deze zich daarmee weet te onderscheiden van anderen. ISH biedt al jaren ruimte voor en achter de schermen aan verschillende soorten mensen, ongeacht de culturele achtergrond en het uiterlijk. Daarmee laat het gezelschap een grote diversiteit aan mensen, disciplines en stijlen zien.

ISH opteert voor functieplek 3 in de Amsterdam Bis 2021-2024: dansgezelschap dat vanuit een duidelijke missie gericht op de inclusieve stad nieuwe dansvormen en jonge en/of nieuwe makers centraal stelt, een sterke verbinding met de stad heeft en een breed en divers publiek trekt onder meer op grote podia. De Amsterdamse Kunstraad adviseert, ISH de functieplek toe te kennen.

Huidig	€ 189.262
Huidig 2020*	€ 190.966
Gevraagd	€ 343.000
Advies	€ 250.000

*inclusief (eenmalige) 0,9% compensatie nominaal in het jaar 2020
